

16. 9. 2019

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Podmíněné propuštění v rámci obhajoby klienta v kontextu nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28.11.2018

Cílem tohoto článku je demonstrovat dopady nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018 týkající se podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody na reálné kauze, kdy došlo k propuštění odsouzeného.

Autor je přesvědčen, že uvedený nález bude mít dopady i do dalších řízení týkající se podmíněného propuštění. Mnohé skupiny odsouzených, jejichž podmíněné propuštění se jevílo před vydáním uvedeného nálezu Ústavního soudu jako nepravděpodobné, získávají reálnou naději, že jejich příští případný návrh bude úspěšný. Nález Ústavního soudu taktéž odsouzeným poskytuje nové procesní možnosti.

VYMEZENÍ SKUTEČNÉHO PŘÍPADU

Klient byl odsouzen trestem odnětí svobody ve výši 80 měsíců, a to za majetkovou trestnou činnost. Klient se dále neosvědčil v rámci podmíněného odsouzení, nastoupil pozdě do výkonu trestu a v počátku jeho výkonu se závažně kárně provinil a byl potrestán. Klient byl zadlužen a vzhledem k omezeným možnostem splácel ve výkonu trestu pouze velmi malé částky.

Výše popsanou situaci klienta lze označit jako složitou. Z praxe lze konstatovat, že šance klienta na brzké podmíněné propuštění nebyla vysoká, a to přestože měl mimo jiné dobré rodinné zázemí, podporu veřejně prospěšného spolku a zajištěné pracovní místo.

Přes výše uvedené problematické body se klient rozhodl ihned po uplynutí 1/3 trestu dle §331 odst. 2 trestního řádu podat návrh na podmíněné propuštění, a to prostřednictvím zájmového sdružení občanů. Návrh byl zamítnut, přičemž zamítavé rozhodnutí bylo následně potvrzeno soudem druhého stupně.

Následně klient, a to po relativně krátké době několika málo měsíců, podal další návrh na podmíněné propuštění z důvodu, že obdržel dvě pochvaly za dobré chování ve výkonu trestu, a to opět prostřednictvím zájmového sdružení občanů.^[1] Návrh byl zamítnut podruhé, kdy soud argumentoval tím, že situace se dostatečně nezměnila. Odsouzený si proti rozhodnutí podal stížnost. Soud druhého stupně věc následně vrátil v lednu 2019 soudu prvního stupně k dalšímu projednání, a to především z důvodu nedostatečného zjištění všech podstatných skutečností. Dne 6. 2. 2019 byl zveřejněn sjednocující nález Ústavního soudu.

V rámci dalšího řízení před soudem prvního stupně byl klient propuštěn. Nedošlo přitom

k reálné změně skutkového stavu od posledního zamítnutí návrhu na podmíněné propuštění. Zásadní změnu lze spatřovat právě v aplikaci nálezu Ústavního soudu II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018, kdy obhajoba a příprava na jednání ve věci směřovala právě ke splnění podmínek uvedených v tomto nálezu.

KRÁTKÉ SHRNU TÍ NÁLEZU ÚSTAVNÍHO SOUDU

Základní teze nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018 jsou následující:

- **podmíněné propuštění má motivovat odsouzené, aby prokázali polepšení.** Pokud je již dosaženo účelu trestu, je další výkon trestu nepotřebný a neodůvodněný;
- **polepšení odsouzeného je nutno zkoumat zejména k době rozhodování.** Dřívější porušení povinností ve výkonu trestu, viz případ klienta, může mít vliv na rozhodování soudu, pokud ale odsouzený následně prokáže polepšení a splní i další podmínky, nemůže být takové porušení důvodem pro nepropuštění. Klíčový má být pro hodnocení současný stav, případně blízká minulost;
- **pravidlem pro úspěšnou žádost by měla být alespoň jedna kázeňská odměna. Jako problematický se jeví nezahlazený kázeňský trest;**
- **polepšení odsouzeného může příkladmo nasvědčovat následující skutečnosti** – účast odsouzeného na programech určených k předcházení trestné činnosti, jeho reflexe okolností v minulosti vedoucí k trestné činnosti, zlepšování svých znalostí a schopností ve výkonu trestu, práce ve věznicí, upřímná lítost nad svým jednáním, neporušování povinností ve výkonu trestu;
- **očekávání vedení řádného života** – musí být zejména splněno očekávání nepáchání další trestné činnosti. Soudy mají vycházet z případně zajištěného zaměstnání, kontaktu s rodinou, bydlení, ale i z širší trestní minulosti. Trestní minulost je nutné nicméně nehodnotit mechanicky – např. ojedinělé, několik let staré odsouzení by nemělo být překážkou pro podmíněné propuštění. Soud by měl učinit analýzu vývoje trestné činnosti konkrétního jedince;
- **včasné nastoupení do výkonu trestu nemá žádnou souvislost s následnou nápravou odsouzeného. Jedná se o pouze vedlejší, méně významnou skutečnost.** Negativní roli v tomto směru může hrát zejména dlouhodobé vyhýbání se trestu;
- **nenahrazení způsobené škody, pokud odsouzený objektivně nemá prostředky na úhradu, může zamezit pozitivnímu rozhodnutí pouze ve výjimečných případech.** Zejména pokud by bylo soudem prokázáno, že odsouzenému prostředky z trestné činnosti zůstaly a že s nimi může sám nebo prostřednictvím jiných osob nakládat;
- **soud rozhodující o podmíněném propuštění, pokud návrh zamítne, by měl v odůvodnění rozhodnutí také uvést, co by měl odsouzený učinit a jaké změny se od něj očekávají, aby mohl být podmíněně propuštěn;**[\[2\]](#)

Celkově tedy došlo k výrazné relativizaci některých důvodů, které dříve vedly v praxi k tomu, že žádosti některých skupin odsouzených o podmíněné propuštění byly mnohdy téměř automaticky zamítány. Důraz klade Ústavní soud zejména na to, jak se chová odsouzený v současnosti, nikoliv v minulosti a nadto výrazně akcentuje poučovací povinnost soudu, který má soud odsouzeným ujasnit, co mají splnit, aby mohli být propuštěni.

ANALÝZA VÝSLEDKU PŘÍPADU VE SVĚTLE NÁLEZU

Z praxe je autorovi známo, že odsouzení s kárným proviněním, kteří nastoupili pozdě do výkonu trestu, trestnou činnost páchali opakovaně a nesplatili své dluhy, měli v rámci řízení o podmíněném propuštění velmi složitou pozici. Jejich návrhům obvykle nebylo vyhověno. Nebylo výjimkou, že takový odsouzení odpykali celou délku trestu.

Výše uvedené se ostatně v autorem popisovaném řízení klienta opakovaně projevilo. **Soud prvního**

stupně dvakrát velmi rozhodně návrh na podmíněné propuštění zamítl. Po zveřejnění nálezu Ústavního soudu sp. II. ÚS 482/18, na který autor odkázal během řízení a na němž založil obhajobu, byl klient soudem prvního stupně propuštěn. To vše navzdory tomu, že se ve věci vyskytovala celá řada negativních skutečností uvedených výše. Odsouzený byl propuštěn tři měsíce před odpykáním jedné polovinu trestu odnětí svobody, což lze považovat za výrazný úspěch.

Důvody pro propuštění výše uvedeného konkrétního klienta byly, že podle Ústavního soudu:

- nenahrazení škody nemůže být důvodem ve většině případů nemajetných odsouzených pro nepropuštění - ve věci klienta bylo přitom nahrazení škody klíčovým argumentem pro nepropuštění v předešlých pokusech o podmíněné propuštění, tedy před zveřejněním zkoumaného nálezu;
- pozdní nástup do výkonu trestu nemá souvislost s následnou nápravou odsouzeného a jedná se pouze o vedlejší skutečnost - v předchozích rozhodnutích byla tato skutečnost velmi soudy akcentována, a to až do zveřejnění zkoumaného nálezu;
- na polepšení odsouzeného je třeba usuzovat zejména k době rozhodování - přechází, několik let staré a zahlazené kázeňské tresty by měly mít minimální vliv - v případě klienta z několika let starého kázeňského trestu bylo usuzováno, že se nepolepšil. Tato situace byla změněna výše uvedeným nálezem.

ZÁVĚR A PROCESNÍ DOPORUČENÍ

Z rozboru výše je zřejmé, že v důsledku nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018 se právní postavení žadatelů o podmíněné propuštění výrazně zlepšilo. Nejenom, že se výklad podmínek pro podmíněné propuštění zmírnil, ale odsouzení dostali i efektivní nástroj, jak si v případě složitějších případů připravit podmínky pro pozdější úspěšný návrh.

Odsouzený, který podá, byť neúspěšný návrh na podmíněné propuštění, by měl od soudu prvního stupně obdržet v rámci odůvodnění rozhodnutí, slovy Ústavního soudu, „*krátký návod pro odsouzeného, jaké konkrétní změny se od něj očekávají.*“[\[3\]](#)

Z tohoto pohledu nelze než z pohledu obhájce doporučit, aby se odsouzení pokusili o podmíněné propuštění i ve zdánlivě komplikovaných případech. Byť odsouzený nemusí být propuštěn na první pokus, měl by takový odsouzený obdržet odůvodnění soudního rozhodnutí, které by mělo být v souladu s judikaturou Ústavního soudu. Odsouzený by tedy měl obdržet informace, co má učinit, aby mohl úspěšně o podmíněné propuštění požádat. Jakmile odsouzený získá od soudu informace, co by měl splnit, aby mohl být podmíněně propuštěn, jeho pozice a právní jistota se výraznělepší. Odsouzený následně bude moci na splnění podmínek pro podmíněné propuštění pracovat, a to i s pomocí obhajoby.

Za pomoci vhodně zvolené strategie obhajoby, přípravy na jednání, při zajištění potřebných podkladů apod. bude možné zásadně přispět k tomu, aby se šance klientů na podmíněné propuštění výrazně zvýšila, stejně jako jejich právní jistota. Ostatně výše uvedená reálná kauza, kterou autor článku řešil, to dokazuje.

Mgr. et. Mgr. Jan Franěk,
advokát

[Advokátní kancelář Urbášek & Partners, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Národní 973/41
110 00 Praha 1

Tel.: +420 270 005 700
e-mail: office@urbasek.partners

[1] Dle §331 odst. 2 tr. ř. není návrh zájmového sdružení občanů časově omezen, na rozdíl od návrhu přímo odsouzeného, který může podat dle §331 odst. 1 tr. ř. návrh na podmíněné propuštění pouze jednou za 6 měsíců od zamítavého rozhodnutí.

[2] Viz. Nález ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 482/18 ze dne 28. 11. 2018

[3] Tamtéž

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)